

CABINET CYNGOR GWYNEDD

Dyddiad y cyfarfod:	Mehefin 28ain, 2022
Aelod Cabinet perthnasol:	Cyng. Dyfrig Siencyn, Arweinydd y Cyngor
Swyddog Cyswllt:	Dafydd Gibbard – Prif Weithredwr
Teitl yr Eitem:	Strwythur Uwch Reolaethol y Cyngor

Y Penderfyniad a geisir

Gofynnir i'r Cabinet –

- a) Dirwyn i ben yr arbrawf o weithredu gydag un cyfarwyddwr yn unig a symud ymlaen i ddilyn y drefn benodi arferol.
- b) Diddymu swydd Pennaeth Ymgynghoriaeth Gwynedd ar ymddeoliad y Pennaeth presennol a chyfuno'r Adran Priffyrdd a Bwrdeistrefol ac Ymgynghoriaeth Gwynedd fel un adran newydd.
- c) Trosglwyddo'r unedau Gwastraff ac Ailgylchu o'r Adran Priffyrdd a Bwrdeistrefol i'r Adran Amgylchedd a symud un swydd Pennaeth Cynorthwyol/Uwch Reolwr yn yr un modd.
- ch) Ail danio ein rhaglen Cefnogi Pobl drwy leoli'r Pennaeth Cynorthwyol perthnasol yn rhan o'r Tîm Arweinyddiaeth, am gyfnod o ddwy flynedd yn y lle cyntaf.
- d) Cadarnhau y bydd ail leoli elfennau o'r Gwasanaeth Blynnyddoedd Cynnar a'r Gwasanaeth Ieuencid o'r Adran Plant a Theuluoedd i'r Adran Addysg i'w weithredu gan y Prif Weithredwr.
- dd) Dirprwyo'r hawl i'r Pennaeth Gwasanaethau Cyfreithiol addasu Cynllun Dirprwyo'r Cyngor i adlewyrchu'r newidiadau wrth iddynt ddod yn weithredol.
- e) Nodi y bydd y newidiadau uchod yn cyflawni arbediad refeniw blynnyddol net o oddeutu £81,000 a fydd yn eistedd o fewn y Tîm Arweinyddiaeth am y tro hyd nes y bydd galw amdano.

Cefndir

1. Mae blwyddyn bellach wedi pasio ers i mi gychwyn yn fy rôl fel Prif Weithredwr ac rwyf bellach wedi cael cyfle i arsylwi ar gylch cyfan o weithgaredd y Cyngor.
2. Fis Mai y llynedd fe nodais y byddwn fel Cyngor angen sefydlu ein trefniadau a'n anghenion gweithredol ar gyfer y cyfnod ôl Covid ond y byddwn angen cyfnod o amser yn gyntaf i adnabod ac ystyried yr holl heriau sy'n ein hwynebu ar gyfer y blynnyddoedd i ddod. Nodais hefyd nad

oeddwn o'r farn y byddai'n synhwyrol i mi wneud argymhellion am ein hanghenion hyd nes y byddwn wedi cael cyfle i wrando a dysgu gan staff ac Aelodau'r Cyngor, a dros y 12 mis diwethaf rwyf wedi ceisio manteisio ar bob cyfle i wneud hynny.

3. Nawr fod blwyddyn wedi mynd heibio, ein bod yn cychwyn ar y cyfnod ôl Covid o'r diwedd a'n bod yn cychwyn tymor newydd o'r Cyngor, mae'n amserol i mi amlinellu'r addasiadau sydd eu hangen, yn fy marn i, os ydym am anelu i ddarparu'r gwasanaethau gorau posib i drigolion Gwynedd.
4. Yn y cyfnod nesa, mae amrediad eang o flaenoriaethau yr hoffem eu cyflawni fel Cyngor. Roedd yr angen i ddargyfeirio ein sylw tuag at ymdopi gyda phandemig byd eang dros y ddwy flynedd ddiwethaf wedi golygu fod rhai materion wedi gorfod cymryd sedd gefn. Nawr ein bod yn cychwyn ar gyfnod newydd byddwn angen ail afael yn y materion hynny yn ogystal â nifer o flaenoriaethau newydd eraill. Mae Cynllun y Cyngor yn cynnwys dros 40 o brosiectau unigol er mwyn ceisio mynd i'r afael â'n Blaenoriaethau Gwella gyda'r canlynol yn sefyll allan fel materion amlwg y byddwn yn dymuno symud yn gyflym i'w cyflawni:
 - a) Creu Cynllun Adfywio penodol i bob ardal o'r sir gan gynnwys sylw penodol i adfer canol trefi.
 - b) Gorffen llunio ein Strategaeth Twristiaeth Gynaliadwy ar y cyd gyda'r Parc Cenedlaethol.
 - c) Gorffen y wedd bresennol o gynlluniau moderneiddio addysg gan gynnwys edrych ar addysg Ôl 16 yn Arfon a gwella'r adnoddau addysg uwchradd yn ardal Bangor.
 - ch) Cyflwyno'r cynllun cinio am ddim i blant cynradd a'r strategaeth addysg ddigidol i bob disgybl.
 - d) Ail danio ein rhaglen Cefnogi Pobl, yn arbennig yng ngwyneb yr effaith gaiff yr argyfwng costau byw ar lesiant trigolion Gwynedd.
 - dd) Cyflawni'r hyn sydd yn ein Cynllun Gweithredu Tai er mwyn mynd i'r afael â'r argyfwng tai sy'n wynebu pob cymuned.
 - e) Parhau i geisio cael gwell rheolaeth ar ail gartrefi a llety gwyliau tymor byr.
 - f) Gorffen trawsffurfio ein trefniadau gofal oedolion er mwyn sefydlu gwasanaethau addas a chynaliadwy ar gyfer y dyfodol.
 - ff) Llunio Cynllun Datblygu Lleol newydd.
 - g) Cyfrannu tuag at ymateb i'r argyfwng hinsawdd drwy gyflawni ein Cynllun Hinsawdd a Natur.
 - ng) Gwella ein hymdrechion i sicrhau cymunedau glan a thaclus.
 - h) Cynyddu ein canran ailgylchu gwastraff domestig i gwrdd â thargedau mandadol cenedlaethol.
 - i) Paratoi i wynebu heriau ariannol o'r newydd, unwaith eto.
 - l) Manteisio i'r eithaf ar drefniadau a chyfleoedd newydd rhanbarthol e.e. CBC
 - ll) Sicrhau ein bod yn cyflawni drwy wreiddio ymhellach ein hegwyddorion Ffordd Gwynedd.
 - m) Gwella ein trefniadau cynllunio'r gweithlu er mwyn cryfhau ein gallu i recriwtio staff i swyddi allweddol ledled y Cyngor.

5. Mae'n bwysig nodi fod Cyngor Gwynedd yn awdurdod sydd eisoes yn cael ei gydnabod fel Cyngor sy'n perfformio'n ardderchog ac yn derbyn cydnabyddiaeth o hynny'n rheolaidd gan Swyddfa Archwilio Cymru, Estyn a'r Arolygaeth Gofal a Gwasanaethau Cymdeithasol. Y llynedd roedd gennym 42 o brosiectau yng Nghynllun y Cyngor ac, er gwaethaf y pwysau ar wasanaethau yn sgil Covid, bu modd ni gyflawni 30 o'r rhain yn gyflawn ac 11 yn rhannol. Dim ond un prosiect y bu i ni fethu ei gyflawni o gwbl.
6. Eleni mae gennym 41 prosiect arall yr ydym yn dymuno eu cyflawni. Mae'n gynllun heriol ac os am anelu i gyflawni canran uwch eto o'r brosiectau hyn yna byddwn angen addasu ein trefniadau i gyd-fynd gyda'r dyhead hwnnw.
7. Bydd yr addasiadau yr wyf yn eu hargymell isod yn ein galluogi i adeiladu ar y perfformiad presennol, sicrhau ein bod mewn lle gwell i wynebu'r heriau digynsail sy'n ein hwynebu wrth geisio symud ymlaen i gyfnod o adfer, a hefyd cyflawni prosiectau Cynllun y Cyngor.

Cyfarwyddwyr Corfforaethol

8. Yn ogystal â chyfrannu tuag at reolaeth a diwylliant y Cyngor, rôl Cyfarwyddwr Corfforaethol, ar y cyd gyda'r Prif Weithredwr, yw:
 - Cynorthwyo'r Cabinet, ac Aelodau Cabinet unigol, i sicrhau eu bod yn comisiynu'r pethau iawn er mwyn gwella perfformiad gwasanaethau a chyflawni prosiectau Cynllun y Cyngor.
 - Cynorthwyo'r Aelodau Cabinet i arwain rhaglen o brosiectau o fewn eu portffolio.
 - Sicrhau fod staff y Cyngor yn cyflawni'r hyn sy'n cael ei gomisiynu gan Aelodau.
 - Rhoi cyngor annibynnol a helpu Aelodau'r Cabinet i ystyried y cynigion a roddir ymlaen gan Benaethiaid Adran.
 - Helpu aelodau cabinet i herio a gwella perfformiad.
9. Ar hyn o bryd mae rôl y Cyfarwyddwr yn rhoi pwyslais ar helpu Aelodau i gomisiynu gan adrannau ac yna dal yr adrannau yn atebol am gyflawni'r hyn a gomisiynwyd. Credaf fod lle i ymestyn y rôl honno rhyw ychydig er mwyn cynnwys cefnogi adrannau ac nid dim ond eu "dal yn atebol". Gellir gwneud hynny drwy gynnig her adeiladol, hwyluso cydweithio trawsadrannol ac arwain rhai prosiectau strategol er mwyn hybu gallu adrannau i gyflawni'r hyn sydd wedi ei gomisiynu gan Aelodau.
10. Mae dwy swydd Cyfarwyddwr Corfforaethol ar strwythur staffio'r Cyngor ar hyn o bryd. Yn ei adroddiad i gabinet y Cyngor ym Medi 2019 bu i'r cyn Brif Weithredwr argymhell cynnal arbrawf drwy beidio â llenwi un o'r swyddi Cyfarwyddwr Corfforaethol pan ddaeth yn wag. Pwysleisiodd yr adroddiad hwnnw nad oedd bwriad i ddileu'r swydd ond yn hytrach arbrofi beth fyddai effaith peidio â'i llenwi am gyfnod.
11. Roedd cynnal arbrawf o'r fath yn gwbl synhwyrol ar y pryd gan fod cyfle i sefydlu os oedd angen dau Gyfarwyddwr Corfforaethol ai peidio. Bryd hynny nid oedd modd i unrhyw un ragweld y

newid pellgyrhaeddol oedd am ei hwynebu 6 mis yn ddiweddarach a'r pwysau aruthrol yr oedd Covid am ei greu ar ein gwasanaethau. Yn deillio o hynny byddai angen mwy nag erioed am adnodd digonol i sicrhau cefnogaeth ac arweiniad ar y lefel uchaf os am allu manteisio ar bob cyfle i adfer y sefyllfa unwaith y byddai Covid yn ein gadael.

12. Wrth ystyried os ddylem barhau i beidio llenwi'r swydd wag bresennol, dylem fod yn fyw i'r ffaith fod y nifer Cyfarwyddwyr sydd gan y Cyngor wedi lleihau droeon ar hyd y blynyddoedd, yn bennaf wrth i ni geisio cwrdd â'r angen am arbedion ariannol. Yn 2003, 'roedd gan y Cyngor Brif Weithredwr a 5 Cyfarwyddwr (yn ogystal â 14 Pennaeth Adran o'i gymharu â'r 10 sydd gennym heddiw). Cwtogwyd y nifer Cyfarwyddwyr i 3 yn 2011 ac yna 2 yn 2015. Rydym wedi arbrofi gydag 1 Cyfarwyddwr yn unig ers 2019.
13. Wrth edrych ar opsiynau ar gyfer yr haen hon o strwythur y Cyngor rwyf hefyd wedi gwneud cymhariaeth gyda chynghorau eraill rhanbarth y Gogledd. Er nad drwy gymharu gydag awdurdodau eraill y dylid sefydlu beth sydd ei angen arnom ni yma, mae'n gyd-destun defnyddiol o gofio ein bod yn cydweithio'r ddyddiol gyda'r partneriaid hyn ar nifer o raglenni rhanbarthol ac angen adnodd digonol os am allu llawn fanteisio ar y cyfleoedd sy'n codi o hynny.
14. Mae strwythur pob Cyngor ychydig yn wahanol ac mae'r union drefniadau gweithredu ac amrywiaeth o fewn swyddogaethau gwahanol swyddi unigol yn golygu fod gwneud cymhariaeth fanwl yn anodd. Fodd bynnag, mae cymhariaeth lefel uchel o'r sefyllfa o ran nifer swyddogion ar yr haen uchaf yn amlygu fod ein trefniadau ni yma yng Ngwynedd, wrth weithredu gydag un Cyfarwyddwr, yn eithriad:

Cyngor	Nifer o swyddogion ar yr haen uchaf (diystyru swydd PW)
Môn	4
Conwy	3
Dinbych	3
Fflint	6
Wrecsam	7

15. O ystyried yr uchod, ynghyd â'r effaith mae Covid wedi ei gael ar ein gwasanaethau a'n dyheadau wrth gychwyn ar y cyfnod adfer, rwyf o'r farn y dylid dirwyn i ben yr arbrawf o geisio gweithredu gydag un Cyfarwyddwr yn unig. Gwyddom fod y Cyfarwyddwr presennol yn gadael ei swydd dros yr haf ac argymhellaf fod un o'r swyddi sydd ar y strwythur ar hyn o bryd yn cael ei llenwi gyda golwg i barhau i fod yn arwain ar faterion gofal a llesiant, cefnogi pobl, diogelwch cymunedol ayb. Bydd hyn yn cynnwys y rôl Cyfarwyddwr Statudol Gwasanaethau Cymdeithasol.
16. Bydd hynny'n gadael i'r ail Gyfarwyddwr, ar y cyd â minnau, i ganolbwyntio ar gefnogi cyflawni'r blaenoriaethau gwella ar draws gweddill yr ystod o wasanaethau ar draws y Cyngor. Er y bydd gweithredu gyda dau Gyfarwyddwr yn dal i olygu y byddai gennym lai o adnodd ar y lefel hon

nag awdurdodau eraill cyfagos, ar y cyd gyda'n penaethiaid Adran credaf y gallwn weithredu'n llwyddiannus yn y modd yma

Ymgynghoriaeth Gwynedd (YGC)

17. Wrth ystyried Adolygiad Rheolaethol y cyn Brif weithredwr, penderfynodd Cabinet ar Fai'r 7fed 2019 i
"...ofyn i'r Prif Weithredwr ail edrych ar sefyllfa Ymgynghoriaeth Gwynedd er mwyn gweld a oes modd arall o wireddu'r amcanion a nodir yn yr adroddiad o ran strwythur rheolaethol ac arbedion effeithlonrwydd pellach."
18. Yn fuan wedyn roedd ein sylw wedi ei ddargyfeirio i ddelio gyda'r pandemig ac felly ni fu modd rhoi amser i edrych ymhellach ar y sefyllfa cyn nawr.
19. Ar hyn o bryd mae Ymgynghoriaeth Gwynedd, er yn bennaf yn endid masnachol ei natur, yn Adran ar wahân o fewn strwythur y Cyngor. Mae'n cael ei arwain gan Bennaeth Adran a Phennaeth Cynorthwyol sy'n gyfrifol am reolaeth ac arweiniad cyffredinol yr adran ynghyd a rhai materion gweithredol penodol sy'n creu incwm drwy ffioedd.
20. Mae'r endid masnachol hefyd yn creu cyflogaeth leol sylweddol, cyfrwng Gymraeg, mewn maes technegol. Maent yn cyflogi oddeutu 150 o staff a pe byddent yn gwmni preifat yna mae'n debyg y byddent yr Ymgynghoriaeth mwyaf o'u math yng Ngogledd Cymru. Mae enw da i'w gwaith ymysg cwsmeriaid allanol hefyd ac mae eu helw blynyddol wedi cynyddu'n gyson dros y blynyddoedd. Mae'n bwysig cydnabod fod hynny'n destun clod i'r Tîm Rheoli cyfan.
21. Mae'r Adran yn ymgymryd â swyddogaethau statudol ym maes dŵr a rheoli llifogydd a drwy gyfuno'r masnachol a'r statudol mae Ymgynghoriaeth Gwynedd yn gallu cynnal swyddi safon uchel wrth gadw arbenigedd o fewn y sir.
22. Yn ogystal â'r Pennaeth a'r Pennaeth Cynorthwyol, mae strwythur rheolaethol Ymgynghoriaeth Gwynedd yn cynnwys 4 rheolwr sydd yn cyflawni swyddogaethau masnachol eu natur sydd yn cyfrannu oddeutu £600,000 y flwyddyn tuag at gyllideb y Cyngor. Mae gwarchod yr elfen yma'n hanfodol gan ei fod yn cael ei ail gylchu er mwyn cyfrannu tuag at gyllido ein gwasanaethau rheng flaen.
23. O gymharu gyda strwythur rheolaethol gweddill Adrannau'r Cyngor, ni allaf anghytuno gyda chanlyniad yr Adolygiad Rheolaethol yn 2019, oedd yn casglu fod Pennaeth a Phennaeth Cynorthwyol yn ormodol.
24. Wrth ystyried sut i fynd i'r afael â hyn mae tri opsiwn posib:
 - a) **Parhau fel Adran ar wahân gyda phennaeth yn unig**
Mantais hyn fyddai cadw'r Ymgynghoriaeth yn un darn a gan hynny ein gwarchod rhag y risg o weld lleihad yn yr elw mae'r Cyngor yn manteisio arno ar hyn o bryd. Un o

gryfderau'r Ymgynghoriaeth yw'r ffaith eu bo dyn gallu cynnig ystod eang o wasanaethau, cyfrwng Gymraeg, o dan yr unto. Wrth drafod gyda phob aelod o'r Tîm Rheoli yn unigol, bu i bob un bwysleisio'r angen i barhau fel un endid cryf.

Fodd bynnag, anfantais parhau fel Adran ar wahân, yn ogystal â'r ffaith fod yr adran yn fychan o'i gymharu gyda'r Adrannau eraill, yw'r ymdeimlad a grëir fod yr Ymgynghoriaeth yn endid masnachol yn unig ac mae eu hunig bwrpas yw creu elw. Nid yw hyn yn gywir, ac mae'n annheg ar staff ymroddgar sydd yn gweithio yno, gan eu bod hefyd yn darparu rhai gwasanaethau rheng flaen pwysig, yn enwedig yn y maes strwythurwaith lleol, dŵr a llifogydd. Mae rhai o'r gwasanaethau hyn yn statudol lle mae gennym gyfrifoldeb i ddarparu'r gwasanaethau hynny ar gyfer pobl Gwynedd.

O barhau fel Adran ar wahân byddem yn colli'r cyfle i ddiddymu'r canfyddiad sydd gan eraill mai cynhyrchu ffioedd yw unig flaenoriaeth yr Adran ac wrth drafod gyda'r Tim Rheoli roedd yn braf gwrando ar ddyhead bob un ohonynt i gael eu cydnabod fel rhai sydd yn cynnig gwasanaethau safonol i bobl Gwynedd, a thu hwnt.

b) Diddymu'r Adran a rhannu'r gwasanaethau unigol ymysg sawl adran wahanol

Oherwydd y risgiau ariannol a esbonnir yn opsiwn A, ni fyddai'n synhwyrol ystyried yr opsiwn yma ymhellach. Dyma farn bendant aelodau'r Tim Rheoli ac mae'n cael ei gefnogi fan y ffaith fod nifer o swyddogion yn gweithio ar wahanol brosiectau a meysydd gwaith; rhai ohonynt yn rhannu eu hamser rhwng gweithgaredd masnachol ei natur ac yn cyflawni gwasanaeth rheng flaen yn ogystal.

c) Cadw'r Ymgynghoriaeth gyda'i gilydd a'i ail leoli o dan adain Adran arall a gweithredu gyda Phennaeth Cynorthwyol yn arwain yr Ymgynghoriaeth.

O ystyried y risgiau ariannol o wanhau'r endid masnachol ond eto'r angen i gymryd y cyfle i gael gwared a'r canfyddiad mai elw yn unig sydd yn flaenoriaeth gan yr Adran, dyma dyma yw'r opsiwn yr wyf yn ei argymell.

Byddai modd ystyried cartrefu'r Ymghoriaeth mewn sawl Adran wahanol ac rwyf wedi trafod hynny gyda nifer o benaethiaid. Yn dilyn y trafodaethau hynny ac ystyried y meysydd gwaith tebyg mewn adrannau eraill rwyf yn argymell mai gyda'r Adran Priffyrdd a Bwrdeistrefol fyddai'n fwyaf synhwyrol lleoli'r Ymgynghoriaeth. Mae'r ddwy adran eisoes yn rhannu yr un Aelod Cabinet ers blynnyddoedd lawer ac mae cydweithio agos rhwng y ddwy adran ar nifer o faterion megis strwythurwaith, ffyrdd a llifogydd.

Yn ffodus, mae gan y Pennaeth Priffyrdd a Bwrdeistrefol ddealltwriaeth dda o nifer o feysydd gwaith yr Ymgynghoriaeth ac mae eisoes yn delio gyda nifer o gwsmeriaid a chontractau allanol mewn meysydd technegol cyffelyb. Gyda chymorth y Pennaeth Cynorthwyol a'r Rheolwyr Unedau Gwasanaeth, mae gen i ffydd y byddant yn gallu parhau i gynhyrchu'r incwm mae'r Cyngor yn elwao ohonno ar hyn o bryd.

Rwyf hefyd yn argyhoeddedig y bydd uno'r Ymgynghoriaeth gyda'r Adran Priffyrdd a Bwrdeistrefol o gymorth i'r Ymgynghoriaeth i gael gwared ar ganfyddiadau hanesyddol anheg a'u hymgorffori'n agosach i waith craidd y Cyngor o ddarparu gwasanaethau i

drigolion Gwynedd, yn enwedig o gofio'r awydd sydd eisoes yn bodoli o fewn y Tim Rheoli.

25. Wrth ddod i'r casgliad hwn rhaid nodi nad wyf yn gwbl argyhoeddedig fod rhai timau llai eu maint wedi lleoli yn y lle cywir pe byddent yn parhau o fewn yr Ymgynghoriaeth, yn benodol yr Uned Adeiladwaith, gan mai'r Adran Tai ac Eiddo yw eu prif gleient o bellffordd ac byddai manteision o'u trosglwyddo i'r Adran honno. Mae'r tim bychan sy'n delio gyda cheisiadau SUDS (materion traeniant dŵr) yn esiampl arall tebyg, ond er mwyn hwyluso trosglwyddiad llyfn o'r Ymgynghoriaeth nid wyf am wneud unrhyw newidiadau pellach ar hyn o bryd. Fodd bynnag, byddaf yn parhau i drafod hyn gyda'r Pennaethiaid adran perthnasol dros y flwyddyn nesa cyn dod i gasgliad os oes angen gweithredu ymhellach.

Sgileffaith cyfuno'r Adran Priffyrdd a Bwrdeistrefol ac Ymgynghoriaeth Gwynedd

26. Mae cyfuno dwy adran yn un yn codi'r angen i sicrhau fod balans teg rhwng y dyraniad gwasanaethau ymysg rhai adrannau. Byddai ychwanegu Ymgynghoriaeth Gwynedd yn golygu gorlwytho'r Adran Priffyrdd a Bwrdeistrefol gyda chyfrifoldeb cyllideb a niferoedd staff sylweddol uwch nag adrannau eraill o natur gyffelyb.
27. Ar ôl cyfuno Priffyrdd a Bwrdeistrefol ac Ymgynghoriaeth Gwynedd bydd y rhan fwyaf o'n gweithgaredd technegol ei natur wedi eu cartrefu o fewn yr Adran newydd, yr Adran Tai ac Eiddo a'r Adran Amgylchedd.
28. Mae'r Adran Tai ac Eiddo yn parhau i fod yn sefydlu ei hun fel Adran newydd o fewn y Cyngor ac yn wynebu heriau sylweddol ar hyn o bryd ac angen gallu canolbwyntio ar ein Cynllun Gweithredu Tai gan ei fod yn un o brif flaenoriaethau'r Cyngor. Mae'r argyfwng digartrefedd presennol wedi ychwanegu at eu baich gwaith brys yn sylweddol yn ogystal â'r ffaith eu bod yn arwain ar ail gartrefu ffoaduriaid Wcraïn ar hyn o bryd. Nid wyf felly yn credu mai nawr yw'r amser cywir i fod yn ymestyn cyfrifoldebau'r adran honno.
29. O ran yr Adran Amgylchedd, maent hwythau hefyd yn wynebu heriau sylweddol ac yn arwain ar sawl maes blaenoriaeth uchel fydd angen eu sylw dros y cyfnod nesa gan gynnwys sefydlu Cynllun Datblygu Lleol newydd a'n hymateb i'r broblem ail gartrefi. Maent hefyd o dan bwysau yn y maes trafnidiaeth a thraffig gyda sawl cynllun blaenoriaeth uchel ar y gweill ac angen datblygu eu capasiti arbenigol a gwydnwch yn y maes yma a'r maes Gwarchod y Cyhoedd dros y flwyddyn neu ddwy nesa.
30. Yn ogystal, mae'r Cynllun Hinsawdd a Natur bellach yn cael ei arwain o fewn yr Adran Amgylchedd ac mae cysylltiad agos iawn rhwng y gwaith yma a'r agenda ailgylchu, sydd ar hyn o bryd o fewn Priffyrdd a Bwrdeistrefol. Felly, byddai symud y ddwy uned sy'n ymwneud â Gwastraff ac Ailgylchu o'r Adran Priffyrdd a Bwrdeistrefol i'r Adran Amgylchedd nid yn unig yn creu gwell balans rhwng y dyraniad gwasanaethau o fewn y ddwy adran (ynghyd â niferoedd staff a rhaniad cyllideb) ond hefyd yn ein galluogi i ddod a'n gwasanaethau yn y maes Hinsawdd yn nes at ei gilydd ac felly rwyf yn argymhell gwneud hynny er mwyn cyfarch y ddau fater gydag un symudiad.
31. Unwaith y byddwn wedi cyfuno'r adran Priffyrdd a Bwrdeistrefol ac Ymgynghoriaeth Gwynedd, byddai'r adran newydd yn cael ei harwain gan Bennaeth a thri Phennaeth

Cynorthwyol/Uwch Reolwr ac mae hynny'n ormodol. Rwyf felly yn argymhell symud un o'r swyddi Pennaeth Cynorthwyol/Uwch Reolwr i'r Adran Amgylchedd er mwyn creu gwell balans o ran dyraniad capasiti uwch reolaethol a'u galluogi i roi sylw teg i'r meysydd gwaith newydd ar yr ochr Gwastraff ac Ailgylchu.

32. Wrth ffurfio'r argymhellion uchod bu i mi hefyd roi ystyriaeth i uno materion priffyrdd a thraffig, yn bennaf gan fod dryswch yn parhau gan y cyhoedd (ac Aelodau) o ran pwy sy'n gyfrifol am beth. Fodd bynnag, nid wyf o'r farn mai uno'r ddau faes yw'r unig ffordd i gyfarch hyn. Mae'r ddwy ddisgyblaeth (cynnal strwythur ffordd a rheoli ymddygiad pobl wrth deithio) yn ddwy ddisgyblaeth dra wahanol ac mae cysylltiad cryf rhwng y gweithgareddau hyn a meysydd gwaith eraill sydd o fewn y ddwy adran ar hyn o bryd. Fodd bynnag, ni allwn adael i'r dryswch hwn barhau ac felly byddaf yn cynnal trafodaethau pellach gyda'r ddau Bennaeth er mwyn adnabod atebion a fydd yn cynnig datrysiaid buan.

Cefnogi Pobl

33. Dros y ddwy flynedd ddiwethaf mae'r Cyngor wedi cyfeirio mwy o adnodd ac ymdrech i'r maes cefnogi pobl nag erioed o'r blaen. Rydym hefyd wedi cael y cyfle i ddysgu mwy am anghenion pobl fregus Gwynedd nag erioed o'r blaen ond er hyn mae ein rhaglen drawsadrannol Cefnogi Pobl wedi gorfod cymryd sedd gefn ac nid yw wedi bod yn bosib i ni ei symud ymlaen ar y cyflymder yr oeddem wedi ei obeithio.
34. Bellach, mae'r wlad gyfan yn wynebu argyfwng costau byw a fydd yn cael effaith pellach ar wydnwch ein cymunedau a'r heriau a fyddwn yn ein hwynebu yn y maes tlodi ac felly bydd angen i ni ail danio ein rhaglen Cefnogi Pobl rhag blaen.
35. Wrth lunio rhaniad cyfrifoldebau Aelodau Cabinet mae'r cyfrifoldeb am y rhaglen Cefnogi Pobl eisoes wedi ei ddyrannu i'r Dirprwy Arweinydd ac mae hynny er mwyn sicrhau fod dealltwriaeth ar draws y Cyngor fod hwn yn fater trawsadrannol y bydd angen i bawb gyfrannu tuag ato.
36. Fodd bynnag, mae'r Pennaeth Cynorthwyol sydd yn arwain ar y maes gwaith hwn (ond sydd wedi gorfod dargyfeirio ei hymdrechion i arwain ar sawl mater yn ymwneud â'r Pandemig dros y ddwy flynedd ddiwethaf) wedi ei lleoli yn rhan o'r Adran Plant a Theuluoedd. Bu i'r swydd gael ei lleoli yn yr Adran honno ar y pryd oherwydd cyfuniad o wahanol resymau, ond yn bennaf oherwydd nad oeddem yn glir beth yn union fyddem am ei gyflawni yn y maes Cefnogi Pobl.
37. Gwendid lleoli'r rôl o fewn yr Adran Plant a Theuluoedd ydi creu'r canfyddiad fod y rhaglen yn rhywbeth sy'n gyfrifoldeb ar yr adran honno yn unig ac oherwydd bod gan yr adrannau eraill sydd â rôl i chwarae yn y maes yma flaenoriaethau eraill sydd hefyd o flaenoriaeth uchel, nid yw'r maes Cefnogi Pobl wedi cael y flaenoriaeth y byddwn angen ei roi iddo dros y flwyddyn neu ddwy nesa.
38. Gellir dadlau hefyd ein bod yn dal yn ansicr beth yn union sydd angen i ni ei gyflawni yn y maes yma, a beth sydd o fewn ein grym i'w gyflawni. Felly, er mwyn atgyfnerthu'r angen i'r rhaglen hon gael ei pherchnogi ar draws y Cyngor, ac er mwyn ail sefydlu beth yn union fyddwn ni'n ceisio ei gyflawni, rwyf yn argymhell fod y Pennaeth Cynorthwyol yn symud at y

Tîm Arweinyddiaeth am gyfnod oddeutu dwy flynedd yn y lle cyntaf. Bydd modd i ddeilydd y swydd hefyd arwain ar rai prosiectau strategol fel rhan o'i rôl yn y Tîm Arweinyddiaeth.

39. Nid oes unedau gweithredol o fewn y Tîm Arweinyddiaeth ar hyn o bryd ac nid wyf yn dymuno creu trefniadau gwaith costus a chymhleth heb fod angen. Ond, bydd lleoli'r swydd o fewn y Tîm Arweinyddiaeth am gyfnod penodol yn sicrhau cefnogaeth ac arweiniad gen i a'r cyfarwyddwr fydd â chyfrifoldeb am faterion gofal ac ar ddiwedd y ddwy flynedd gallwn ail ystyried lle dylid lleoli'r swydd yn barhaol ar sail yr hyn fyddwn ni wedi ei ddysgu erbyn hynny.
40. Sgîl effaith hynny ydi'r angen i ystyried lle y dylid lleoli'r ddwy uned Gwasanaeth sydd hefyd yn atebol i'r Pennaeth Cynorthwyol ar hyn o bryd sef Blynyddoedd Cynnar a'r Gwasanaeth leuentid. Mae'r ddwy uned hon wedi eistedd mewn sawl Adran yn y gorffennol ac erbyn hyn credaf mai yn yr Adran Addysg y dylai cryn dipyn o'u gwaith gael ei gartrefu fel sydd eisoes yn digwydd mewn nifer o Awdurdodau eraill. Mae rhai o'r cyfrifoldebau statudol eisoes yn gorwedd gyda'r Pennaeth Addysg, mae'r ddau faes yn rhan o fframwaith arolygu Awdurdodau Lleol Estyn ac mae'r ddeddfwriaeth ADY hefyd yn cefnogi canoli'r cyfrifoldebau o 0 i 25 oed, sydd yn rhychwantu mewnbyn y ddwy uned gwasanaeth dan sylw. Mae'r cysylltiad agos iawn hefyd wrth ystyried cynlluniau cyfalaf blynyddoedd cynnar a'r gefnogaeth gyffredinol i blant oed cyn ysgol. Mae'r ddau Bennaeth perthnasol hefyd yn gefnogol i'r symudiad hwn.
41. Trai'i bod yn synhwyrol lleoli'r Gwasanaeth leuentid yn ei gyfanrwydd yn yr Adran Addysg, rhaid cydnabod fod mwy nag un elfen i waith Blynyddoedd Cynnar a bydd angen trafodaethau pellach gyda'r Pennaethiaid Perthnasol, y Pennaeth Cynorthwyol a'r Rheolwr cyn dod i gasgliad pa elfennau ddylai drosglwyddo i'r Adran Addysg a pha elfennau ddylai aros gyda'r Adran Plant a Theuluoedd.
42. Yr unig sgîl effaith arall o ail leoli'r Pennaeth Cynorthwyol o'r Adran Plant a Theuluoedd ydi'r bwch y bydd yn gadael ar ei hol o safbwynt cefnogaeth weithredol gyffredinol yr oedd yn ei gynnig i'r adran. Mae'n bosib y gellid gwneud iawn am hynny drwy dynnu ar gefnogaeth o'r Uned Fusnes sy'n eistedd yn yr Adran Oedolion (ac i fod i gefnogi'r Adran Plant hefyd) ond byddaf angen trafodaethau pellach gyda'r ddau Bennaeth cyn gallu sefydlu'n derfynol os fydd hynny'n ateb y gofyn yn ddigonol yntau a fydd angen darparu adnodd newydd ar ffurf Uwch Swyddog Gweithredol i'r Adran Plant.

Oblygiadau ariannol

43. Mae'r ail swydd Cyfarwyddwr eisoes ar strwythur staffio'r Cyngor ac felly nid oes cost ychwanegol yn deillio o'i llenwi.
44. Bydd diddymu swydd Pennaeth Ymgynghoriaeth Gwynedd a Chynorthwydd Cefnogol y pennaeth (yn dilyn rhai mân addasiadau dilynol) yn arwain at arbediad net parhaol blynyddol o oddeutu £81,000. Bydd yr arbediad yn eistedd o fewn y Tîm Arweinyddiaeth am y tro hyd nes y bydd galw amdano a rhag ofn y bydd angen rhai addasiadau pellach yn dilyn y symudiadau uchod.
45. Yn dilyn trafodaethau gyda'r Pennaeth Priffyrdd a Bwrdeistrefol a'r Pennaeth Amgylchedd, bydd modd creu'r swydd Pennaeth Cynorthwyol ychwanegol yn yr Adran Amgylchedd yn

ddigost drwy drosglwyddo swydd o un adran i'r llall. Golyga hyn na fydd cost i'r argymhelliad hwn.

46. Ni fyddai modd gwireddu'r newid i Ymgynghoriaeth Gwynedd heb allu hwyluso ymddeoliad cynnar gan y Pennaeth presennol. Mae'r Pennaeth wedi cytuno i ymddeol ychydig yn gynt nag oedd yn fwriad ganddo er mwyn galluogi i'r newidiadau hyn ddigwydd yn amserol. Mae cost fechan unwaith ac am byth o £3,832 ynghlwm a chyflwyno'r newid hwn a chaiff hwnnw ei gyllido yn gorfforaethol.

Barn y Swyddogion Statudol:

Y Swyddog Monitro:

Mae cynnig yma i adolygu strwythurau adrannol y Cyngor ynghyd a chryfhau y Tim Arweinyddiaeth ac mae seiliau rhesymau a phriodol ar gyfer gwneud hyn wedi eu darparu. Mae'n briodol fod y Cabinet yn ystyried a chymeradwyo y newidiadau yma gan ystyried eu sgôp ac arwyddocâd. Bydd angen wrth gwrs gweithredu o fewn trefniadau y Cyngor o safbwynt penodi a chyflogi Prif Swyddogion er mynd a rhai elfennau ymlaen. Byddaf mewn sefyllfa i weithredu ar newid canlyniadol yn y trefniadau dirprwyo sydd yn Rhan 13(3) o'r Cyfansoddiad er sicrhau fod yr hawliau dirprwyedig cywir yn nwylo'r Adrannau.

Swyddog Cyllid Statudol:

Rwyf wedi cynorthwyo awdur yr adroddiad gyda'r wybodaeth ariannol ac rwyf yn fodlon gyda'i gywirdeb.